

УДК 811.133.Г373.47

ОКЛИЧНІ КОНСТРУКЦІЇ ЯК ЗАСІБ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ЯКОСТІ ТА СПОСОБУ ДІЇ (на матеріалі французької мови)

Галина Пшанська

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000*

Розглянуто основні види екскламативних виразів та вигуків у французькій мові. Досліджуються лексико-граматичні маркери окличності якісної чи кількісної ознаки, такі як “que”, “quell”, “comment”, “combien”, “comme”, а також прислівники-інтенсифікатори “si”, “tant”, “tellement”. Представлено ряд синтаксичних окличних конструкцій, що позначають найвищий ступінь якості чи способу дії.

Ключові слова: окличність, окличні конструкції, інтенсифікація, вигук, лексико-граматичні маркери окличності.

В традиційній та сучасній граматиці статус окличності є недостатньо вивченим, натомість є чітко визначені її основні типологічні ознаки та особлива комунікативна функція.

Окличність складає одну з основних комунікативних категорій мови. У семантичному плані окличність виражає дуже високий ступінь виразності. Вона передає суб'єктивну емотивну оцінку мовця стосовно певного явища. Основним завданням мовця в окличному висловленні є посилення виразності повідомлення, тобто досягнення максимального ілюктивного впливу на реципієнта.

Метою даної статті є охарактеризувати окличність як одного з основних засобів інтенсифікації та виділити основні типи окличних конструкцій у французькій мові.

Окличне речення як одиниця комунікації і як окрема синтаксична модель висловлення може складатись з однієї лексеми (*Va!*, *Ici!*, *Salut!*, *Attention!*, *Viens!*, *Incorrigible!*, *Delicieuse!*, *Defendu!*), а також включати синтаксичне розширення:

O del! en quel etat ma fortune est reduite! (Pierre Corneille, Polyeucte martyr)

Cette incorrigible et ignoble action humaine qu'est la guerre!

Синтаксичне розширення може обмежуватись номінальним реченням *Indispensables, ces precautions!* [R. Borniche], або розширюватись навіть до складного речення: *Et moi, vieil imbecile, qui voulait qu'on epargne celui-lal* [A. Adamov].

Вигук є первісним засобом вираження окличності та виступає синкретичним виразником основних її значень.

Функціонуючи як вигуки, такі слова, як “*tiens!*”, “*dame!*”, “*allons!*” та інші втратили своє лексичне значення, яким вони були наділені до переходу в категорію вигуків, і внаслідок семантичної транспозиції реалізують експресивну функцію в мові. Тобто передають афективний стан мовця:

Allons, le voila qui s'emporte,
Cotte a son ordinaire! (J.-F. Collin d'Harleville, Le Vieux celibataire)
Tenez-vous bien: on escamotera un jour la France! (V. Hugo)

Французькі граматисти поділяють вигуки на об'єктивні та суб'єктивні. [3, с. 352].

Перші виражають прояви вольової сфери психічної діяльності людини: наказ, спонукання, вимогу, заклик, захоочення та ін.

Семантичною особливістю об'єктивних вигуків є те, що вони і поза контекстом сприймаються як виразники конкретної домінуючої семи волевиявлення, спрямованої на адресата [1, с. 1]: "Adieu!", "Allez!", "Allezy!", "Baste!", "Bis!", "Bonjour!", "Bonsoir!", "Chiche!", "Chut!", "Gare!", "Merci", "Patience!", "*plait-il!*", "Psstt!", "Silence!", "Stop!", "Tope!", "Tiens!", "Tenez!" та багато інших.

Суб'єктивні вигуки, в свою чергу, виражають переживання, що є наслідком ситуативного ставлення мовців до певних об'єктів чи явищ. Тобто, розряд суб'єктивних вигуків орієнтований на позначення внутрішнього світу мовця, його емоційний стан: "Ah!", "Aïe!", "Bah!", "Crotte!", "Diantre!", "Diable!", "Euh!", "Eh!", "Fi!", "Foin!", "Hein?!", "Helas!", "Oh!", "Ouf!", "Qui(-)Vive?" та інші.

До цієї групи відносять також :

– звернення з проханням чи подякою: "Dieu!", "Bon Dieu!", "Mon Dieu!", "Grand Dieu!", "CieU", "Dame!", "Grace(s) a Dieu!", "Dieu me pardonne!", "Par la grace de Dieu!", "Dieu merci!", "Dieu soit beni!", "Dieu (en) soit loue!":

Dieu, que je suis heureuse! (Benjamin, Gaspard, 1915)

Oh! je fais sur toi bien d'autres rêves, mais je ne te les dis pas, Dieu m'en garde!
(Montherl., Demain, 1949)

J'espere toujours, Miss Mary; vous voir heureuse un jour, avec l'aide de Dieu! (Verne, Enf. cap. Grant, t. 2, 1868, p. 175)

"Alors? Toujours rien de nouveau? Mais degrouillez-vous done, pour l'amour de Dieu!"
(Romains, Hommes bonne vol, 1938)

– лайливі слова – "Crenom!", "Morbleu!", "Mordieu!", "Sacre matin!", "Sapristi!", "Tonnerre!", "Tonnerre de Dieu!" та ін.:

Montons-nous bien la tete, crenom! (Montherl., Lepreuses, 1939)

Morbleu! criait d'une voix de tonnerre le general de Rouvray (...) quels maudits bavards!
(Hugo, Bug-Jargal).

Іноді контекст одного речення не дає можливості визначити функціональне значення вигуку, наприклад, у реченні: – "Oh, quel enfant, quel enfant!" (Fr. Chandernagor, 1995) важко визначити – здивування, радість, чи може, незадоволення, виражається вигуком "Oh!". У таких фразях детермінуючим фактором є контекст.

До засобів вираження окличності відносяться лексико-граматичні

маркери окличності з означальною (прикметниково-прислівниковою) функцією інтенсифікації якісної чи кількісної ознаки, що передають захоплення, подив, обурення та інше. До них належать: que, quel, comment, combien, comme: "Qu'il est beau!", "Quel chapeau ilportait!", "Comme tu es bon!" і т. д.

Розглянемо деякі моделі окличних конструкцій на прикладах з текстів драматичних та розповідних жанрів французької літератури XVIII–XX ст.

Виразниками мовних інтенсифікаторів будуть: “que”, “quell”, “comment”, “combine”, “comme”, “si”, “tant”, “tellement”.

В окличних формулах “Que” може виступати сполучником або окличним прислівником;

Que + підмет + суд'юнктивна форма дієслова: Que la paix, la nourriture et la benediction soient au peuple qui travaille! (Claudel, Repos 7e jour; 1901)

Qu'il boive beaucoup (Camus, Peste, 1947)

Que + атрибутивна конструкція:

Oh! que la suite des temps est lente. Quels longs efforts pour deplacer! Comme Гоп se repose entre luttes! (Gide, Journal, Feuillet, 1896) Qu 41 est beau! (Giraudoux, Intermezzo, 1933). Qu'il estfidele! (Saint-Exupery, Terre hommes, 1939) Que je voudrais Vavoir connu! (Gide, Si le grain, 1924) Ah! Qu'il avaitpeur d'arriver trop tard! (Mauriac, Noeud vip1932) Займенниковий розмовний питальний зворот “qu'est 'se que” та конструкції “se que” та “se que c'est que” виражають кульмінацію інтенсивності окличного значення (Се que c'est que la vie!):

Qu'est-ce qu'il est beau! Alors, qu'est-ce qu'ils se payent notre gueule, les Fritz, depuis deux cms! (Malraux, Espoir; 1937)

Ce qu'il est beau! Ce qu'avec trois mots je le ferais taire! (Colette, Ble enherbe, 1923)

Mais voyez ce que c'est que la vanite! (A. Daudet, Tar tar in de T., 1872)

Que + питальна/оклична (заперечна) конструкція: Qu'allons-nous visiter sa cellule! Elle est vide (Saint-Exup., Terre hommes, 1939)

Que ne suis-ie deja au lieu de топ repos! (Chateaubr., Natchez, 1826) “Ah, pensait le plus jeune, que n'ai-ie aupres de moi топ chien aux dents fraiches, pour lui faire un licol de mes bras...” (Montherl., Bestiaires, 1926)

Ог/е + + іменник:

Que de gens ontperi a la guerre!

Que de problemes souleve ce destin etrange! (Mauriac, Journal 2, 1937)

Сталий вираз “qu'importe?!” також є виразником окличності: – Et tu te survivras de combien? – Qu'importe, dis-je, puisque tu ne le sauras pas! (Renard, Journal, /595)

Здебільшого, конструкції з “que” є дієслівними. Винятки становлять такі вирази як “que diable!” та його варіанти:

diable manigangais-tu la-haut? (Arene, Para ingenu, 1882) Le Papillon: Attends un peu, que diantre! Il n'est jamais trop tardpour retourner chez soi (A. Daudet, Pt Chose, 7S6S)

У наступних конструкціях “quell” виконує функцію окличного прикметника:

Quel + іменник:

Avec quelle apprehension fattendais la fin de la classe! (Gide, Si le grain, 1924)

Quelle joie puissante! Mais ensuite, quand on se souvient, on doute on ne sait de quoi (Saint-Exupery., Vol nuit, 1931) Quel у непрямій конструкції:

C'est extraordinaire a quel point ses idees sont devenues saines et comme maintenant il frappe juste! Oh! il a beaucoup gagne !(A. France, Lys rouge, 1894)

Рідше “quell” виступає окличним означальним займенником: Clytemnestre: Quels sont mes deplaisirs! o tourment, 6 misere! (Moreas, Iphigenie, 1900)

Прислівник способу дії “comment” в окличному реченні втрачає питальне значеніє і виражає здивування, захоплення, обурення або роздратування:

Je dois le voir, reprit l'infirmier pensif. Comment osez-vous parler de lui sur ce ton, quand hier encore vous ne le connaissiez guere plus que moi! (Bernanos, M Ouine, 1943, p. 1384)

Je sors de chez moi, vetu comment! Qa m'est egal, au contraire! (Renard, Journal 1897)

Comment! Vous voila! cria-t-il? Mais je ne comptais sur vous que demain! (Zola, Pot-Bouille, 1882)

Gowan, a Stevens. – Vous voyez? Exactement la temperature qui convient Un service parfait! Voila comment je suis dresse! (Camus, Requiem pour une nonne, adapte de W. Faulkner, 1956)

“Comment, c'est vous maintenant qui ne voulez pas qu'il y aille! C'est un peu fort, vous qui nous repetiez tout le temps que cela pouvait lui etre utile” (Proust, A Vombre des jeunes filles en fleurs, 1918).

Інтенсифікатор comment que...! вживається набагато рідше за інші і властивий фамільярному мовленню:

Il y a vingt ans, un type qui se serait conduit comme ça, et comment qu'elle Vaurait laisse tomber! (M. Bernard, La Nouvelle Revue frangaise, 1956) Частовживаними є такі окличні конструкції з “comment” як “mais comment done!”, “et comment!”, “Dieu sait comment!”, “n'importe comment” та інші:

Puis elle vagabonde dans les petites branches, toute blanche dans la nuit, et parle aux oiseaux endormis, avec simplicité, dans Vespoir qu'ils vont venir se faire manger complaisamment; mais comment donc\ (Colette, Claudine a Vecole, 1900)

– Elle est gentille?

– Et comment!

– Seulement c'estpeut-etre une Boche. (Benjamin, Gaspard, 1915) La crise finira Dieu sait comment! (Zola, Au Bonheur des dames, 1883) On vivra tout de tête. On s'arranger a n'importe comment! (Claudel,

Le Pere humilie, 1920)

Кількісний прислівник “combine” в окличних конструкціях позначає високий ступінь кількісної чи якісної характеристики:

Chaque annee, combien de pauvres gens mouraient carbonises! (Foch, Memoires, t. 1, 1929)

Et Maurras distillait a ses auditeurs Vart subtil – et combien flatteur! – de muer en tranquillite morale les inquietudes que le socialisme leur donnait sur la legitimite de la possession (J.-R. V loch, Destin du Siecle, 1931).

Прямі окличні конструкції, де “combine” виступає інтенсифікатором прикметника, семантично дорівнюють стверджувальним конструкціям з “tres”:

S'il en est ainsi, le monde materiel, les etres vivants, et Vhomme n'ont pas ete crees par le tête dieu. Combien na'ives sont nos speculations! (Carrel, L'Homme, cetinconnu, 1935).

Фрази, в яких “combine” служить для підсилення дієслова, можна замінити стверджувальним конструкціям з “bien” або “beaucoup”:

Combien Disraëli a de chance que VAngleterre ait une reine et поп un roi! (Maurois, La Vie de Disraëli, 1923).

Combien j'ai soujfert, 6 топ Dieu, si vous saviez! Combien je suis beau! (Claudel, Partage de midi, 1949).

Часто інтенсивний прислівник “combine” супроводжується прийменником “de”:

– Oh! топ cher enfant, s’ecria la comtesse... Combien de plaisir me fait ta discretion! (Balzac, Gobseck, 1835)

“Combien” може бути інтенсифікатором іншого прислівника: Combien facilement la vie se reforme, se referme! (Gide, Journal 1914) Окличні формули з “combine” часто починаються з вигуків “et”, “mais”, “ô”:

– Et ça te laisse froid, _ ô combien! pour l’importance que ça a! ... (Courteline, Un Client serieux, 1897)

“Il etait sordide et riche”, écrit топ vieux camarade HaraucourL An figure comme au propre, cela me suffit. Ah! oui, et combien! (Bloy, Journal, 1902)

Прислівник “comme” зустрічається у наступних видах окличних речень:

а) “comme” підсилює значення прикметника у таких конструкціях:

– Comme + etre + adj.:

Il cherche dans ses papiers, De Berville eternue. Jacques. – Mais comme vous etes enrume, De Berville (Flers, Caillavet, M Brotonneau, 1923)

– Comme + c’est (або ily a) + adj. (або adv.):

Ah! Sonpere vit? Comme c’est bien! A Mayenne? Comme c’est curieux! (Giraudoux, Cantique des Cantiques, 1938, 2, p. 34)

Elle me reconnut, elle me serra la main et fixa sur moi les rondes prunelles mauves de Vair qui voulait dire: “Comme il y a longtemps que nous ne nous sommes vus! Nous parlerons de cela une autre fois” (Proust, Le Temps retrouve, 1922).

– Comme + verbepronom. + adj.;

Comme il se sent jeune! La machine pourtant n’est plus neuve (G. Duhamel, Chronique des Pasquier, Le Combat contre les ombres, 1939)

б) “comme” може служити інтенсифікатором прислівника: Comme Vesprit vole hardiment Cette lente songerie n’a pas dure la moitie d’une minute (G. Duhamel, Chronique des Pasquier, Le Combat contre les ombres, 1939)

в) “comme” може підсилювати дієслівні конструкції:

– Lucy, та chère j’ai rencontre votre Olliviei; dimanche... Comme il a grandi! (Zola, Nana, 1880).

Comme tu as change depuis la mort de ton mari. Le pauvre hommell (Salacrou, La Terre est ronde, 1938)

“Ah! Tiens! Je peux bien Tavouer aujourd’hu’i!... Comme je le regrette! Comme j’ai manque d’energie! Comme je suis coupable de ne pas Tavoir salement dresse!...” (Celine, Mort a credit, 1936).

Знаходимо також інтенсивні значення з “comme” у непрямих конструкціях:

Tu ne sauras jamais comme j’ai ete malheureuse (Maupassant, Une We, 1883)

– Si tu savais comme je t’aimais sans te le dire! Tu me quittais le soir, tu t’en allais (M. Van der Meersch, VEmpreinte du dieu, 1936).

Зустрічаємо такі окличні вирази з “comme” в кінці фрази: “void comme”, “je ne sais comme”, “Dieu sait comme” та інші:

“Je suis heureux tu ne peux pas savoir a quel point Je suis heureux Dieu sait comme”. “Il [Gobseck] pesa les pierres en evaluant a vue de pays (et Dieu sait comme!) le poids des montures” (Balzac, Gobseck, 1830).

Носіями окличності виступають також прислівники-інтенсифікатори та прислівникові частки *si, iaIII, ieiiетепі*

Сполучник “*si*” може виражати припущення, нереалізоване бажання та перекладатися сполучником “якби”:

– *si + imparfait*.

Un matin, elle ne Ventend plus. Il est parti Ah! si c’etait pour toujours! Le soir il est revenu (Proust, *Guermites* 2, 1921)

Qu’est-ce qui ne va pas? La sante? Joseph a fait un geste vague et legerement dramatique: Oh! si ce n’etait que la sante! (Duhamel, *Maitres*, 1937)

– *si + plus-que-parfait*:

On disait avec pitie: Cette bonne MmeDargent! Je me taisais, je passais... Ah! si on avait su! lis n’avaient de ton oeuvre que le reflet, mais Us Vauraient vu en moi resplendir et se consumer! (Bernanos, *MmeDargent*; 1922) [Elle etait] fago tee! Une jupe de eye Iis te, des mocassins jaunes ara mollets, si vous aviez vu! (Vogüé, *Morts*, 1899)

Зустрічаємо й інші окличні конструкції зі сполучником *si*:

– форма “*si je m’attendais!*” означає здивування, несподіванку:

Ah! saperlotte, ah! c’est toi, balbutiait Quenu, si je m’attendais, par exemple!... Je t’ai cru mort (Zola, *Pam*, 1873)

– зворот “*si c’est...*” найчастіше виражає незадоволення або жаль:

Ah ben! vous v’la beau! Si c’est Dieu permis de s’met’ dans des etats pareils! (Gidejsabelle, 1911).

Si c’est desfaQons! Une petite de quinze ans! (Giono, *Baumugnes*, 1929) Si ce n’est pas une calamite! (Courteline, *Ronds-de-cuir*; 1893) La Tete : Trop tard Auguste!... Auguste: Tu vas voir si c’est trop tard Ondine! (Giraudoux, *Ondine*, 1939).

Формулами типу “*si ie le sais!*” співрозмовник підсилює очевидність твердження:

Madame de Terville: (...) mais vous savez comme on se laisse entrainer. Edmond: Si Je le sais! (Leclercq, *Prov. dram. Espr. desordre*, 1835).

Vous connaissez la violence de ses sympathies et de ses antipathies (...) – Si ie la connais! dit amerement la baronne (Feuillet, *J. de Trecoeur*, 1872).

– (...) Vous ne vous souvenezpas, un jour, je vous aijoue un tour... Vous etes tombe en arriere dans une auto electrique... Ah, s’ecria joyeusement Pradonet, si ie m’en souviens! Vous m’avez eu ce jour-la (Queneau, *Pierrot*, 1942).

Формула “*Du diable si...*” виражає гнів, роздратування: J’avais compose un sonnet, de quatorze vers (...). Du diable si ie me le rappelle encore! (Rommm, *Knock*, 1923), а також підсилює правдивість твердження:

Je suis tombe plus de mille fois chez Adele, a n’importe quelle heure du jour; du diable, si au grand jamais, elle a mis plus de six secondes a venir ouvrir laporte! (Courteline, *Boubouroche*, 1893).

Прислівник “*si*” перед прикметниками і прислівниками виражає найвищий ступінь інтенсивності:

Cette fraternite mysterieuse, au long de ma vie si peu gaie, a certaines heures si bouleversee, m’a exaltee et soutenue (MontherL, *J. Filles*, 1936)

Henri lui sourit: – Ecoute, il est tard et nous sommes tous les deux un peu creves. Mais sortons ensemble un de ces soirs, et tachons d’avoir une vraie conversation; il y a si longtemps que qa ne nous est pas arrive! (Beauvoir, *Mandarins*, 1954).

Еквівалентом *si* виступають також прислівники-інтенсифікатори *tant, tellement*; “*Tant*” модифікує значення дієслів, іменників, прислівників та прикметників:

Je vous aime tant que je veux etre oublie dans vos doux souvenirs, si en pensant a moi vouspouviez etre malheureuse (Chateaubr., Mem., t. 1, 1848).

Une image tenue en reserve pendant tant d'annees que, meme si j'avais pu deviner, en Vemmagasinant jadis, qu'elle avait un pouvoir nocif, j'eusse cru qu'a la longue elle Tavait entierementperdu (Proust, Sodome, 1922).

Sans etre tres intelligent, je trouvai la philosophie qu'on m'avait enseignee tant sottte, tant inepte, tant absurde. tant niaise, que je crus neя des verites qu'elle etablit et qu'il faut professer et pratiquer si Von veut passer pour un honnete homme et un bon citoyen (A. France, Vie fleur; 1922).

Є багато окличних виразів, де “*tant*” виступає інтенсифікатором або квантифікатором: “*Tant et tant!*”, “*Tant et plus!*”, “*(Un) tant soit peu!*”, *(Etre) tant et sipeu!* (qqc.), “*Non/pas/point tant..!*”, “*Merci tant!*”, “*Ти m'en diras tant!*” та багато інших:

Pardon! Pardon! Je ne pouvais pas croire que tu en avais endure tant et tant! (Genevoix, Raboliot, 1925).

Une celeste creature! une danseuse des rues! tant et si peu! (Huso. Notre-Dame de Paris, 1832).

Oui, si la pernicieuse donzelle ne valait point tant seulement la corde pour la pendre, elle n'en etait pas mo ins une magicienne fort entendue! (Cladel, Ompdrailles, 1879)

Et comme elle donnait difficilement a un sentiment, meme le plus vrai, une expression qui ne futpas qffectee par le souci de ce qu'elle croyait elegant, elle repeta a plusieurs reprises: “Merci tant merci tant” (Proust, Temps retr, 1922).

“*Tellement*” може підсилювати значення прикметників, іменників, займенників, дієслів:

Ah, Marie la petite Marie, est tellement tellement iolie! (Chanson) *La cadette est tellement adorable!* (Robert Pinget, Le bifteck, 1987) *A vepres, respexit humilitatem m'a bien touche et saisi... C'est tellement moi!* (Dupanloup, Journal, 1866)

Il y a eu tellement tellement de tristesse dans ma vie! Tout n'a ete que tristesse (Farrere, Homme qui assass1907)

Ses sales maladies reparaissaient et le faisaient tellement souffrir qu'il n'etait plus bon a prendre avec des pincettes! (Zola, Nana, 1880).

Поряд з лексико-граматичними маркерами окличності не менш розповсюдженими є ще інші засоби інтенсифікуючого виділення. Зокрема, існує ряд синтаксичних окличних конструкцій, що служать для вираження високого ступеня: *c'est (etre) d'un(e) + іменник* : *c'est d'une importance !; ce qu'il est bete!*

Вказівний займенниковий прикметник “*ce*” може використовуватися у фамільярному мовленні як окличний прикметник в номінальній конструкції:

Ces entremets, ces desserts! (Robert Pinget, Le bifteck, 1987) Оклична інтенсифікація виражається також в інверсії: *Est-i I repugnant!* (Robert Pinget, Le bifteck 1987).

Досить часто окличність будується на нейтралізації питання: *N'est- ce pas joli! Ah ai-je la tete!*

Питальна форма також може передавати окличний зміст, що має на меті привернення уваги співрозмовника (риторичне звертання):

“Ah ! Fallait-il en croire une amante insensee? Ne devais-tu pas lire au fond de mapensee?” (Jean Racine, *Andromaque*)

Засобом емпатичного посилення окличних речень є також сегментація номінальних конструкцій [2, с. 1], де підмет підсилюється за допомогою недієслівного присудка: *Excellent, ce café! Un genie, ce Charlie, Affreusement noir, ce del!* та інші.

Вираз *tu paries!* втратив первісне значення та служить підсилювальною формулою в фамільярній мові. До типу десемантизованих формул, що наближаються до вигуків можна віднести також *je te crois!, tu penses! penses-tu?!, vous pensez! (pensez-vous!), faut-il que...!: Morbleu! Faut- il que ie vous aime!* [Moliere] та багато інших.

З вище наведеного можна зробити такі висновки:

Окличність є вираженням суб'єктивності мовця, яка полягає у вираженні емоційно-оцінного ставлення мовця до певних фактів дійсності та відповідного афективного впливу на адресата.

Первісним засобом окличності є вигук. Це емотивний знак симпатії, пристрасті, антипатії, заперечення, захвату, поваги, докору, зневаги, іронії, подиву, болю, обурення, гніву, байдужості та ін. Тон і контекст є основними умовами вигуків, за яких вони реалізують ту чи іншу експресивну функцію.

Окличність виражається також за допомогою спеціальних засобів кваліфікативно-квантитативної семантизації до яких відносяться лексико- граматичні маркери окличності, засоби інтенсифікуючого виділення, ресемантизація та граматикалізація цілісних структурних утворень.

Особливе вербально-голосове вираження та певний інтонаційний малюнок окличних конструкцій позначають вступ до ситуації спілкування (звернення, привернення уваги співрозмовника), вияв власної суб'єктивності мовця (оцінка, емоції), інтенціональна мовленнєва дія на адресата (волевиявлення, спонукання, побажання).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Рак О. М.* Семантико-функціональні особливості вигуків у французькій мові: діахронічний та синхронічний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / О. М. Рак ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2001. – 21 с.
2. *Тришкіна-Аудіа Т. В.* Структура, семантика і прагматика окличних речень у сучасній французькій мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук / Т. В. Тришкіна-Аудіа ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2001. – 21 с.
3. *Grevisse M.* Nouvelle grammaire française / M. Grevisse, A. Gosse. – Paris : Duculot, 1980.
4. *Marandin J.-M.* The exclamative clause type in French / J.-M. Marandin. – CNRS, Université Paris 7: 2008. – 21 p.

Стаття надійшла до редколегії 25.02.2014

Прийнята до друку 04.03.2014

EXCLAMATORY CONSTRUCTIONS AS MEANS OF INTENSIFICATION OF QUALITY AND WAY OF PROCEEDING

Halyna Pshanska

*The Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska St., Lviv, 79000*

The article deals with the main types of exclamatory expressions and words in French language. Lexical and grammatical markers of exclamation of qualitative or quantitative traits such as “que”, “quell”, “comment”, “combine”, “comme”, and intensifier adverbs “si”, “tant”, “tellement” are investigated. A number of syntactic exclamatory constructions, which denote the highest degree of quality or mode of action, are presented.

Keywords: exclamation, intensification, exclamatory words, interjection, lexical and grammatical markers of exclamation.

ВОСКЛИЦАТЕЛЬНЫЕ КОНСТРУКЦИИ КАК СРЕДСТВО ИНТЕНСИФИКАЦИИ КАЧЕСТВА И ОБРАЗА ДЕЙСТВИЯ (на материале французского языка)

Галина Пшанська

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
ул. Университетская, 1, г. Львов, 79000*

Рассмотрены основные виды экскламативных выражений и восклицаний в французском языке. Исследуются лексико-грамматические маркеры окличности качественной или количественной признаков, такие как “que”, “quell”, “comment”, “combien”, “comme”, а также наречия-интенсификаторы “si”, “tant”, “tellement”. Представлено ряд синтаксических восклицательных конструкций, обозначающих высшую степень качества или способа действия.

Ключевые слова: окличность, восклицательные конструкции, интенсификация, возглас, лексико-грамматические маркеры окличности.